194080 - Avlanmanın şartları

Soru

İslam’da avcılık mübah mıdır? Avcılığın şartları nelerdir? Ülkemde avcılık yasak olması itibarıyla gizlice avcılık yapmamın hükmü nedir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Avcılıkta asıl olan mübah olmasıdır. Ancak hac veya Umre için ihrama giren veya harem sınırları içerisinde olanlar için avcılık haramdır. Denizden deniz ürünleri avlamak ise ihramlıya olduğu gibi ve başkasına da mübahdır.

Alimlerin ittifakıyla mübah hayvanları yemek, satmak veya hibe etmek amacıyla avlamanın bir sakıncası yoktur. Daha detaylı bilgi için (152261) nolu sorunun cevabına bakınız.

İkincisi:

Karada avcılık hususunda avcı, avlanan hayvan ve avcılık araçlarıyla ilgili farklı şartlar bulunmaktadır. Özetle aşağıdaki bilgileri zikredeceğiz:

Avcı ile ilgili gerekli şartlar:

-Fıkıh alimlerin cumhuruna göre (Hanefi, Maliki, Hanbeli ve Şafiilerde bir görüş) avcının akıllı ve temyiz yaşında olması gerekir. Nitekim akıllı olmayan çocuk avın helal kesimi için ehil olmadığından avcılık için de ehil değildir. Ayrıca avcılık kasıt ve besmele gerektirir ki her iki husus da akıllı olmayandan geçersizdir. Bu illeti Hanefi ve Hanbeli mezhebi savunmuştur.

-İhramda olmaması gerekir, şayet bir kimse hac veya umre için ihrama girmişse avladığından

yenmez bilakis bu av ölü leş hükmünde olur.

-Müslüman veya ehli kitap olup kesimi helal olan biri olması gerekir. Dolayısıyla müşrik, mecusi, komunist, ateist, mürted gibi kişilerin avı mübah değildir. Bu bağlamda namazı tamamen terk eden kişinin kestiği hayvan etinin yenmesi helal değildir. Çünkü bu kimse mürted ve kafirdir.

- Avcı, avlanma silahıyla atış yaptığında Besmele çekmesi gerekir. Hanefi, Maliki ve Hanbeli mezhepleri bu görüştedir.

- Avcı, av silahı ile atış yaptığında avlanması caiz olan bir şeyi yakalamak niyetinde olması gerekir. Bir insana veya evcil bir hayvana ok, taş veya yırtıcı bir nesne gönderirken bir ava isabet ederse helal olmaz.

İkincisi:

Avın şartları:

-Eti yenmesi caiz olan bir hayvan olması gerekir. Bu şart yeme amacıyla olan av hususunda olup tüm fıkıh alimlerinde geçerlidir. Genel av hususunda ise ihtilaf etmişlerdir:

Hanefi ve Maliki mezhebine göre avın etinin yenen hayvanlardan biri olma şartı yoktur. Bilakis derisi, kılları, tüyleri veya zararından korunmak eti yenen ve yenmeyen hayvanları avlamak caizdir.

Şafii ve Hanbeli ise sadece evi yenen hayvanların avını caiz görürler.

- Avlanan avın, bacakları veya kanatları nedeniyle insanlar tarafından ulaşılamayan ve elde edilemeyen vahşi bir hayvan olması.

Sahibi bulunan evcil hayvanların avlanması caiz değildir.

-Harem avından olmaması. Fıkıh alimlerin ittifakına göre haremde karasal (Yani üremesi karada olan) hayvanı avlamak haramdır, ister etin yenen olsun ister olmasın fark etmez.

- Avcının peşinde olmadığı süre boyunca uzun süre avdan uzak kalmaması, av ondan gizlenir veya

o da onu aramaktan vazgeçerse, yenmez. Şayet gizlenmez veya gizlenir fakat avı arayıp bulmaktan vazgeçmezse yenir. Bu husus fıkıh alimlerinin genel olarak ittifak ettikleri bir meseledir.

- Bir avı vurduğunda bir parçası kesilir ve hayvan istikrarlı bir şekilde yaşamaya devam ederse kesilen parça alimlerin arasında ihtilaf olmaksızın haramdır. Nitekim Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Canlı hayvandan kesilen (parça) ölüdür*." (Ebu Davud 2858, Elbani sahih dedi)

Bir parçası kesilen hayvan şayet helal kesimi yapılırsa helal olur, aksi takdirde alimlerin ittifakıyla haramdır.

Deniz avcılığında ise yukarıda belirtilen şartalar aranmaz.

Fıkıh alimlerinin çoğunluğuna göre (Maliki, Hanbelilere ve Şafiilere) balık olsun veya başka bir şey olsun tüm deniz hayvanlarını yakalayıp yemek caizdir. Yüce Allah şöyle dedi: "*Sizin için de yolcular için de bir geçimlik olmak üzere deniz avı yapmak ve deniz ürünlerini yemek sizlere helâl kılındı."* (Maide 96) sadece suda yaşayabilen bütün deniz hayvanları, canlı olsun ölü olsun helaldir.

Üçüncüsü:

Av araçlarının şartları:

Av araçları iki çeşittir. Cansız aletler ve Av hayvanları.

Birincisi: Cansız aletler:

- Aletin eti kesebilecek veya saplayarak ete etki edebilecek nitelikte keskin olması gerekir, aksi halde kesim dışında helal olmaz.

Aletin demirden olması şart olmayıp ister demir olsun, ister keskin bir tahta parçası olsun, ister ucu sivri taş olsun, ister vücudun içinden geçen benzeri bir şey olsun her türlü keskin aletlerle avlanmak caizdir.

- Av hayvanına keskin tarafıyla vurup yaralaması, yaradan dolayı ölümün meydana geldiğinden

emin olunması şarttır, aksi halde onu yemek caiz değildir. Çünkü av aletin geniş tarafı veya ağırlığı nedeniyle öldürülürse caiz, çarpma ve vurma nedeniyle olursa, ölen hayvan leş olur ve helal olmaz.

- Tüfekle avlanmak caizdir. Kuş, tavşan ve antilop gibi hayvanlara ateş açıldığında besmele çekilirse ölürse helaldir.

Fıkıh alimleri, zehrin avı öldürmesin kesin veya zannı galibe göre yüksekse, zehirli okla avlanmanın caiz olmadığı görüşündedirler. Çünkü avcı, öldürmede mübah ve haram araçları bir arada kullanılmıştır. Burada da haram olan aracın galip geldiği kabul edilir. Örnek olarak bir hayvanın öldürülmesinde Müslüman ve mecusinin okları birleşir ve mecusinin okunun daha fazla etki edip hayvanı öldürme ihtimali daha yüksek değilse avlanan bu hayvanın eti haram olmaz.

İkincisi:

Hayvan: Dişleri ve pençeleri olan köpek, yırtıcı hayvan ve kuşlar gibi eğitim hayvanlarıyla avlanmak caizdir. Bu konuda; pars, kaplan, aslan, çıta, şahin, atmaca, kartal, akbaba ve benzer diğer eğitimli yırtıcı kuşlar da; eğitimli köpeklerle eşittir.

Kural şudur: Eğitimi kabul eden ve öğretilen her hayvanı genel olarak avda kullanmak caizdir.

Hayvan için aşağıdaki koşullar gereklidir:

- Alimlerin ittifakına göre hayvanın eğitimli olması şarttır. Yüce Allah şöyle dedi: *"Eğitip alıştırdığınız avcı hayvanların tuttuğu (avlar) helâl kılındı*." (Maide / 4.)

- Avlanan hayvanın vücudunun herhangi bir yerine yara bırakması. Bu görüş Maliki ve Hanbelîlere göredir, Hanefi mezhebine göre rivayetin ve fetvanın zahiri ifadesi olup Şafiilere göre iki görüşten biridir.

Yırtıcı hayvan; onu yaralamadan, vurarak veya ısırarak öldürürse bu durum, genişliği veya ağırlığıyla öldürmesi gibi helal olmaz. Aynı şekilde köpeğin gönderdiğinde ava isabet eder ve boynunu kırar ve yaralamazsa veya göğsüne çömelerek onu boğarsa helal olmaz.

- Avcı Hayvan, bir Müslüman veya ehli kitap tarafından besmele ile gönderilmelidir. Eğer kendi kendine gönderilmişse veya sahibinin elinden kaçmışsa veya gönderirken Allah'ın ismi zikredilmemişse avın yenmesi caiz olmaz.

- Gönderme işlemi yaptıktan sonra hayvanın başka bir işle meşgul olmaması gerekmektedir. Böylece avlanma gönderilme işlemine tabi olur. Bu şart, Hanefi ve Maliki mezhebinde öngörülmektedir.

- Şayet avlanma; avlanması helal ve haram olan iki kişi tarafından yapılırsa av helal değildir. Örnek, avlanmada bir Müslüman veya Hristiyanla birlikte mecusi veya putperest ortak olursa av helal olmaz. Çünkü bu durumda haram olma ihtimali helal olma ihtimalinden daha yüksek kuralı mevcuttur.

Bunun üzerine bir Müslüman ile Mecusi bir ava birlikte atış yapar veya ava birlikte yırtıcı hayvan gönderseler av haram olur ve yenmez. Çünkü avın öldürülmesinde helal eden ve haram eden iki kişi ortak olmuş haramlık galip geldiği hükmü verilir. (el Mevsua el fıkhiye 28/117-142)

Üçüncüsü:

Belirli bir ülkenin yasa ve yönetmelikleri avlanmaya izin vermiyor veya yasaklıyorsa bu durumda avlanmak caiz değildir. Çünkü bu, vize ve iş sözleşmesiyle girdiği ülkenin uyması ve şartlarını yerine getirmesi gereken mevzuatına aykırıdır ve onun mevzuatına ve kanunlarına uyulmaması durumda ülkelerine girmesine izin vermezler. Muhtemelen devletin avlanma yasağı kamu yararıyla ilgilidir ve bu durumda buna uyulması gerekir.

Buna uymanın zorunlu olmadığını varsayarsak, bunu ihlal etmek cezaya maruz kalmak ve belki de ülkeden sınır dışı edilmeye neden olabilir. Akıllı bir insan, kendisine veya ailesine zarar gelmesine sebebiyet vermez.

En iyisini Allah bilir.